

Özge ARIKAN

RADYOFARMASİST (NÜKLEER ECZACI) YETİŞTİRME SERTİFİKA PROGRAMI

Radyofarmasi (diğer adıyla Nükleer Eczacılık) dünyada artık iyi bilinen eczacılık dallarından biri olup radyo-aktif özellik taşıyan ve hastalıkların teşhis ve/veya tedavisinde kullanılan ilaçlarla uğraşan eczacılık dalıdır.

Türk Eczacıları Birliği Eczacılık Akademisi'nin Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Radyofarmasi Anabilim Dalı ile yaptığı işbirliği sonucunda **"Radyofarmasist (= Nükleer Eczacı) Yetiştirme Sertifika Programı"** açmaya karar vermiştir. Programın yürütülmesinde Ege Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Radyofarmasi Anabilim Dalı, GATA/ Nükleer Tıp Anabilim Dalı ve TAEK Radyasyon Sağlığı ve Güvenliği Dairesi de eşgüdümü sağlamışlardır. 17 Mart 2007 tarihinde başlayan Sertifika Programı halen 20 civarında Eczacının Teorik ve Pratik dersleri halinde sürdürülmekte ve amaca dönük eğitim yapmaktadır. İsteğe göre daha sonra da tekrarlanması mümkün olabilecektir. Programla ilgili bilgiye TEB Eczacılık Akademisi (www.eczakademi.org.tr) sayfasından ulaşılabilir.

Radyofarmasi, 1969'larda eczacılıkta uzmanlık fikri çok yeni bir düşünceydi ve kabulü zaman almıştır. Eczacılıktaki gelişmelere paralel olarak Radyofarmasi klinik uygulamalı bir dal olarak gelişmiştir. Radyofarmasi, Amerika'da 1970'de "Amerikan Board of Pharmaceutical Specialties" tarafından kabul edilen ilk uzmanlık dalı olmuştur. Bunu diğer uzmanlık alanları takip etmiştir ve radyofarmasötiklerin formülasyonundan, hazırlanışına, kalite kontrolünden hastaya ulaştırılması ve kinetiği toksisi-

tesi vs'ne kadar geçen süreçten sorumlu kişi olarak radyofarmasistlerin sorumluluğuna verilmiştir.

Eczacılıkta özel bir uzmanlık gerektiren bu alan, eczacının sadece radyofarmasötikleri hazırlamasıyla sınırlı olmayıp, hastaya uygun radyofarmasötüğün seçilmesi, etkinliğinin izlenmesi ve radyofarmasi hizmetlerinin de verilmesini kapsamaktadır.

Eczacılık, çağın değişen yüzüyle birlikte gelişip değişmeye ayak uydurmak durumundadır. Bu gün sağlık hizmeti, bu hizmetin tabiatı ve bunun sağlayanların rolleri ciddi değişikliklere uğramıştır. Bu değişiklik sadece hizmette değil ama bu hizmeti sağlayanların tümünü/doktorlar, teknisyenler, hemşireler, hastalar ve sistem) ve ilişkilerini de etkilemektedir. Klinik Eczacılık, Farmasötik Bakım haline dönüşürken Radyofarmasi de hastanede/klinikte/Nükleer Tıp'ta daha ağırlıklı hale geçmiştir. Bu durum radyofarmaside, radyofarmasistin geleneksel olarak radyofarmasötikleri diagnostik amaçla formülasyondan hastaya ulaştırılana kadar olan süreçteki rolüne ek olarak, tedavideki rolünü eklemiştir. Tedavideki rolü ise radyoterapide, ilaçların farmakinetikleri ve patofizyolojik özelliklerinin radiolabelling ve tracier'lar ile izlenmesine uzanmaktadır.

Günümüzde Sağlık Hizmetlerinin hızla yükselen fiyatları, fiyat-kapsamlı stratejilerin geliştirilmesine neden olmuş "managed care" terimi ortaya çıkmıştır. Bunların yanısıra, PET (Pozitron Emisyon Tomografisi) radyofarmasötiklerinin Nükleer Tıp Uygulamalarına hızla girmesi, radyofarmasinin klinikteki önemini bir kez daha ortaya çıkarmıştır. Bugün kan-

ser teşhisinde 18F-FDG kullanımı hızla yayılırken, 18F ve 11C-işaretli reseptörlerle çalışmalar, radyofarmasötik bilimlerin önemini ortaya çıkarmaktadır. Yukarıda belirtilen nedenlerle, ülkemizde 1993'te YÖK kararıyla Eczacılık Fakültelerinde Radyofarmasi ABD'lerinin kurulması kararı çıkmış ve ilk kez Hacettepe Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi'nde kurulmuştur. 15 yıl önce kurulduğundan bugüne

kadar geçen zamanda Radyofarmasi alanında yapılacak daha çok şey olduğu ve eğitimin/uzmanlığın bu başarıda önemli bir rol oynadığını unutmamak gerekmektedir.

Not: Bu yazı Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Radyofarmasi ABD Başkanı Sn. Prof. Dr. A.Yekta Özer'in makalesinden alınmıştır.

